

LAUDATIO Maribel Ripoll, doctora en Filologia Catalana i coordinadora de la Càtedra Ramon Llull de la Universitat de les Illes Balears

Rectors magnífics de les universitats de la Xarxa Vives, digníssimes autoritats civils i acadèmiques, senyors i senyores, bon dia.

No podem iniciar de cap altra manera la *laudatio* del Dr. Anthony Bonner sense expressar la nostra gratitud per la concessió de la medalla d'honor de la Xarxa Vives d'Universitats. Avui és, de ben segur, un d'aquells dies de nervis i d'emocions a flor de pell, per l'alegria i la joia que suposa aquest reconeixement a qui ha dedicat quaranta anys de la seva trajectòria vital a investigar i difondre l'obra de Ramon Llull, l'autor medieval que històricament, i no debades, ha estat considerat com el pare de la pàtria i de la nostra llengua catalana literària. Conscients que la responsabilitat és grossa, per presentar els mèrits del professor Bonner ens referirem en primer lloc a tot un seguit d'aspectes biogràfics o «cadena de casualitats», com acostuma a dir ell mateix, que el portaren a l'estudi de la figura lul·liana. Seguidament esbossarem les línies que defineixen la trajectòria lul·liana per les quals és considerat, actualment, com un dels principals referents internacionals del gremi lul·lista, i finalitzarem la nostra intervenció amb la faceta més humana i personal.

Anthony Bonner va néixer a Nova York, concretament al barri de Brooklyn, l'any 1928. Fill de pare anglosaxó protestant i de mare suïssa, la seva infantesa va transcórrer entre París, Anglaterra i New Hampshire. Tot just acabada la Segona Guerra Mundial, entre 1945 i 1950, Bonner estudià Teoria Musical i Composició a la prestigiosa Universitat de Harvard, estudis que amplià al Conservatori de París, fins al 1954, sota el mestratge de l'eminent professora i pedagoga Nadia Boluanger (1887-1979). Va ser justament a París on conegué Eve, una jove estudiant de Filosofia a la Sorbona, nascuda també com ell a Brooklyn, i que aviat esdevingué l'esposa, companya de fatigues intel·lectuals i mare dels tres fills, Hannah, Deborah i David. L'etapa parisisina, durant la qual els dos varen desenvolupar funcions diplomàtiques per al govern americà, es va cloure amb un viatge a Mallorca, sota els auspicis d'un amic, que els assegurà que l'illa mediterrània era una mena de Tahití bucòlica i que en la idíl·lica serra de Tramuntana hom podia esquiar durant gairebé tot l'any. Lluny de decebre'ls, en adonar-se que aquella illa de Tahití en tenia ben poc, la Mallorca prèvia a l'esclafit turístic va seduir els Bonner, que s'hi establiren durant un primer i curt període de temps. La necessitat de «guanyar-se les sopes», com li agrada de dir a Bonner, va motivar que la família s'instal·làs durant un any i mig, aproximadament, a Nova York, etapa durant la qual el nostre homenatjat exercí de crític musical al reconegut periòdic *The New York Herald Tribune*. L'atractiva vida bohèmia i intel·lectual nord-americana no fou suficient per fer front a la seducció que la Mallorca càlida i tranquil·la havia exercit en llurs esperits, per la qual cosa, a finals de 1959 els Bonner retornaren a Mallorca i hi arrelaren de forma definitiva, a la vila de Puigpunyent, en una antiga torre de molí. A partir d'aleshores, «don Toni s'americà», com era conegut popularment, s'inicià en l'aprenentatge de la llengua catalana d'acollida, en un autèntic procés d'immersió lingüística. Alhora, començà a interessar-se pel patrimoni cultural i natural, interès que es féu manifest en el terreny de la botànica i de l'ecologia: d'una banda, recorrent els viarans de la serralada tramuntanal, va conèixer de primera mà el món vegetal insular, que descrigué i catalogà a *Plantes de les Balears*,

publicat per l'Editorial Moll i traduït a l'anglès (*Plants of Balearic Islands*), en ambdós casos acompanyats amb les excel·lents il·lustracions de la filla Hannah i encara ara manual de referència de la matèria. D'altra banda, l'arrelament a la terra i la conseqüent defensa del territori el conduïren a ser soci fundador, el 1973, del Grup d'Ornitologia Balear (GOB), primera organització ecologista illenca de la qual en fou president interinsular entre 1980 i 1997.

L'establiment definitiu a Mallorca va suposar, així mateix, un canvi de rumb en la perspectiva professional. Bonner, que com ja hem dit era llicenciat en Teoria Musical, va prendre consciència que viure professionalment de la Música, com a compositor, era difícilíssim, si no impossible, per la qual cosa va dirigir els seus esforços cap al vessant de la traducció, empresa que li permetia mantenir, des de Mallorca estant, el lligam professional amb l'Amèrica nadiua. Va ser així que emprengué la traducció a l'anglès de l'obra completa de François Villon i l'antologia de la poesia trobadoresca *Songs of the troubadours*, la novel·la *Tots som iguals* de Josep M. Espinàs (a l'anglès *By Nature Equal*, 1961), *Vint mil llegües de viatge submarí* de Jules Verne i *Cousin Bette* de Balzac, a més de dos contes del llibre *Ficciones* de Jorge Luís Borges. Al volum *Great French Short Stories* s'inclouen les versions seves de contes de Madame de Lafayette, de Diderot, de Gérard de Nerval, de Baudelaire, de Maupassant, de Villiers de l'Isle Adam i de Samuel Becket. A més a més, a la labor de traductor cal afegir-hi la tasca de narrador literari, concretada en la novel·la juvenil *Waverstack*, il·lustrada també per la filla Hannah, i *In the wake of Lancelot Ashe*.

Aquesta faceta traductora, desenvolupada al llarg d'una vintena d'anys, va suposar que el nostre torsimany entràs en contacte amb el món trobadoresc occità i amb la literatura catalana medieval, fet que suposà la feliç entrada de Ramon Llull en l'horitzó intel·lectual de Bonner. A mitjan dècada dels setantes, traducció i Ramon Llull es donaren la mà en la selecció d'obres lul·lianes que Bonner traduï del català antic original a l'anglès: es tracta de les *Selected Works of Ramon Llull* (1232-1316), editades en dos volums per Princeton University Press el 1985 i aparegudes en català l'any 1989 a l'Editorial Moll com a *Obres selectes de Ramon Llull* (1232-1316), obra de referència per als especialistes del gremi que encara no comptaven amb textos referenciats i, sobretot, revisats des d'una perspectiva crítica: la voluntat d'apropar Llull a un públic llec en la matèria va fer que Bonner no es limitàs tan sols a la traducció, sinó que oferís uns estudis introductoris que l'obligaren a qüestionar-se alguns punts encara foscos en el coneixement del pensament del Doctor Il·luminat.

La preocupació inicial per l'establiment del catàleg cronològic de l'opus lul·lià donà pas a l'anàlisi exhaustiva sobre l'Art lul·liana, el sistema filosoficoteològic complex que mestre Ramon elaborà i reelaborà en les 265 obres pròpies, i a la qual Bonner ha focalitzat bona part de la seva recerca. En aquest sentit, d'entre el centenar de títols que constitueixen la producció de Bonner, *L'Art i la lògica de Ramon Llull. Manual d'ús* (2012) s'erigeix, sens dubte, com a referència imprescindible per desllorigar-ne els fonaments artístics.

Al llarg d'aquests quaranta anys de dedicació lul·liana, l'altre vessant que n'ha definit la trajectòria, ha estat de caràcter estrictament filològic, concretat en la necessitat d'oferir els textos crítics de l'obra catalana de Llull, tot continuant la tasca iniciada l'any 1906 per Mateu Obrador en la col·lecció *Obres de Ramon Llull*.

Sota l'emparedat del Patronat Ramon Llull, instigat per Bonner mateix, l'any 1988 va ser nomenat director de la Nova Edició de les Obres de Ramon Llull (NEORL), actualment dirigida per Albert Soler. La tasca editora s'ha completat tot sovint amb la labor de promoció de la recerca lul·lista, molt especialment en el marc de la *Maioricensis Schola Lullista*: Bonner hi ingressà com a *Magister* el 1977, en fou nomenat vicerector l'any 1993 i n'hagué d'ocupar la direcció des de 1996 fins a 2007. Igualment, cal posar en relleu la labor pulcra i minuciosa de la gestió de la revista *Studia Lulliana*, publicació anual que aixopluga la investigació lul·lista internacional. Altres aspectes, com la creació i el manteniment de la Base de Dades Ramon Llull, que gestiona el Centre de Documentació Ramon Llull de la Universitat de Barcelona, o la col·laboració constant i eficaç en les tasques de la Càtedra Ramon Llull de la Universitat de les Illes Balears en completen el panorama.

L'excel·lència i la constància en la recerca i promoció lul·liana i també en la difusió de la llengua i cultures catalanes a nivell internacional li ha estat reconeguda en nombroses ocasions. És Doctor Honoris Causa per l'Albert-Ludwigs-Universität de Friburg de Brisgòvia (1994), per la Universitat de Barcelona (1995) i per la Universitat de les Illes Balears (2016). Ha rebut el Premi de la Crítica Serra d'Or de Catalanística (1986), el premi Miquel dels Sants Oliver de l'Obra Cultural Balear (1989), el Premi Nacional de Literatura Catalana (1990), la Creu de Sant Jordi (1997), la Medalla d'Or del Consell de Mallorca (2002) o el premi Ramon Llull de les Lletres del Govern balear (2002), entre molts d'altres.

Sens dubte, els qui coneixem el professor Bonner, no podem tenir més que paraules de gratitud pel mestratge exercit, per l'ajuda constant, entusiasta i incondicional, manifestada amb humilitat, senzillesa i sobretot, amb un molt bon sentit de l'humor. Per tots aquests motius, volem manifestar novament el nostre agraïment a la XVU per la distinció que ofereix al professor Anthony Bonner en reconeixement a tots els mèrits exposats. Moltes gràcies.

Maribel Ripoll
Doctora en Filologia Catalana i coordinadora de la Càtedra Ramon Llull
Universitat de les Illes Balears